

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM**

TRỊNH THỊ PHƯƠNG

**VẬN DỤNG PHƯƠNG PHÁP DẠY HỌC HỢP TÁC
TRONG DẠY HỌC MÔN GIÁO DỤC CÔNG DÂN LỚP 10
Ở TRƯỜNG THPT - THÀNH PHỐ THÁI NGUYÊN**

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC GIÁO DỤC

THÁI NGUYÊN - 2016

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM**

TRỊNH THỊ PHƯƠNG

**VẬN DỤNG PHƯƠNG PHÁP DẠY HỌC HỢP TÁC
TRONG DẠY HỌC MÔN GIÁO DỤC CÔNG DÂN LỚP 10
Ở TRƯỜNG THPT - THÀNH PHỐ THÁI NGUYÊN**

Chuyên ngành: LL&PPDH Bộ môn Lý luận chính trị

Mã số: 60.14.01.11

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC GIÁO DỤC

Người hướng dẫn khoa học: TS. NGUYỄN THỊ KHƯƠNG

THÁI NGUYÊN - 2016

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan Luận văn này do bản thân tôi thực hiện dưới sự hướng dẫn khoa học của TS. Nguyễn Thị Khương giảng viên khoa giáo dục chính trị - trường Đại học Sư phạm - Đại học Thái Nguyên. Các kết quả nghiên cứu được trình bày trong luận văn là trung thực và chưa từng được công bố trong bất kỳ công trình nào khác. Mọi thông tin trích dẫn trong luận văn đều đã được chỉ rõ nguồn gốc.

Thái Nguyên, tháng 9 năm 2016

Tác giả

Trịnh Thị Phương

LỜI CẢM ƠN

Để luận văn hoàn thành và được phép bảo vệ tôi đã nhận được sự quan tâm giúp đỡ của nhiều cá nhân và đơn vị.

Nhân dịp này, tôi xin bày tỏ lòng biết ơn chân thành, sâu sắc đến:

- Giảng viên hướng dẫn **Tiến sĩ: Nguyễn Thị Khương** - người đã dành nhiều thời gian quý báu để hướng dẫn, góp ý, chia sẻ..... giúp tôi có định hướng đúng trong suốt thời gian thực hiện luận văn.

- **Thầy, cô phản biện** - những người đã góp ý chân thành, thẳng thắn để chúng tôi hoàn thành luận văn tốt hơn.

- **Các thầy, cô giảng dạy lớp cao học lý luận và phương pháp dạy học lý luận chính trị** - đã giúp chúng tôi có nền tảng kiến thức để thực hiện luận văn.

- Trường THPT Đồng Hỷ, trường THPT Lương Ngọc Quyến, trường THPT Ngô Quyền – trường THPT Thái Nguyên đã giúp đỡ và tạo điều kiện thuận lợi cho chúng tôi trong suốt quá trình khảo sát và thực nghiệm.

- Sau cùng, tôi xin gửi lời cảm ơn đến những người thân, những người trong gia đình luôn động viên, khuyến khích và tạo điều kiện thuận lợi, giúp tôi hoàn thành luận văn.

Thái Nguyên, tháng 9 năm 2016

Tác giả

Trịnh Thị Phương

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN.....	ii
MỤC LỤC	iii
DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT	iv
DANH MỤC CÁC BẢNG	v
MỞ ĐẦU	1
1. Lý do chọn đề tài	1
2. Mục đích và nhiệm vụ nghiên cứu của đề tài	3
3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu của đề tài.....	3
4. Cơ sở lý luận và phương pháp nghiên cứu của đề tài.....	4
5. Đóng góp của đề tài	4
6. Kết cấu của đề tài.....	4
Chương 1: CƠ SỞ LÝ LUẬN CỦA VIỆC VẬN DỤNG PHƯƠNG PHÁP DAY HỌC HỢP TÁC NHÓM TRONG DAY HỌC MÔN GIÁO DỤC CÔNG DÂN LỚP 10 Ở THÀNH PHỐ THÁI NGUYÊN	5
1.1. Lịch sử vấn đề nghiên cứu.....	5
1.1.1. Các nghiên cứu về phương pháp dạy học hợp tác	5
1.1.2. Các nghiên cứu về phương pháp dạy học hợp tác trong môn Giáo dục công dân ở trường phổ thông trung học	9
1.2. Cơ sở lý luận của phương pháp hợp tác nhóm trong dạy học môn Giáo dục công dân lớp 10.....	
1.2.1. Quan điểm dạy học lấy học sinh làm trung tâm	11
1.2.2. Quan điểm về dạy học hợp tác.....	18
1.3. Vị trí, vai trò của môn Giáo dục công dân trong nhà trường THPT.....	31
Chương 2: THỰC NGHIỆM	36
2.1. Sơ lược về chương trình GDCCD lớp 10 hiện hành và thực trạng việc dạy học môn GDCCD lớp 10 hiện nay	36
2.1.1. Sơ lược về chương trình GDCCD lớp 10 hiện hành	36

2.1.2. Thực trạng việc dạy học môn Giáo dục công dân lớp 10 ở Thành phố Thái Nguyên hiện nay	39
2.2. Thực nghiệm sư phạm	42
2.2.1. Đặc điểm tình hình trường, lớp và giáo viên thực nghiệm	42
2.2.2. Thời gian và số tiết thực nghiệm	47
2.2.3. Phương pháp thực nghiệm	48
2.2.4. Giả thuyết thực nghiệm.....	49
2.2.5. Tiến trình thực nghiệm	50
2.3. Giáo án bài thực nghiệm.....	52
2.3.1. Lựa chọn đơn vị kiến thức thực nghiệm.....	52
2.3.2. Thiết kế bài giảng thực nghiệm	53
2.4. Phân tích, đánh giá kết quả thực nghiệm.....	67
2.4.1. Phân tích kết quả sau thực nghiệm	67
2.4.2. Phân tích kết quả điều tra xã hội học và trao đổi chuyên môn với giáo viên sau khi tiến hành PPDH hợp tác nhóm.....	71
2.4.3. Những ưu điểm và hạn chế khi sử dụng phương pháp hợp tác nhóm trong dạy học môn GDCD lớp 10 ở Thành phố Thái Nguyên.....	75
2.4.4. Kết luận thực nghiệm.....	81
KẾT LUẬN CHƯƠNG 2	82
Chương 3: QUY TRÌNH VÀ MỘT SỐ GIẢI PHÁP CƠ BẢN NHẪM NÂNG CAO HIỆU QUẢ SỬ DỤNG PHƯƠNG PHÁP DẠY HỌC HỢP TÁC TRONG DẠY HỌC MÔN GDCD LỚP 10 Ở TRƯỜNG THPT THÀNH PHỐ THÁI NGUYÊN	83
3.1. Quy trình thực hiện việc sử dụng PPDH hợp tác nhóm trong dạy học môn GDCD lớp 10 ở trường THPT Thành phố Thái Nguyên.....	83
3.1.1. Xác định mục tiêu bài học môn GDCD lớp 10	83
3.1.2. Xác định nội dung bài học môn GDCD lớp 10	84
3.1.3. Quy trình thiết kế bài giảng môn GDCD lớp 10 bằng PPDH hợp tác nhóm	86
3.1.4. Quy trình thực hiện giờ giảng trên lớp bằng PPDH hợp tác nhóm đối với môn GDCD lớp 10.....	86

3.1.5. Quy trình kiểm tra, đánh giá kết quả học tập của học sinh đối với giờ dạy theo PPDH hợp tác nhóm	89
3.2. Một số giải pháp cơ bản nhằm nâng cao hiệu quả của việc vận dụng phương pháp dạy học hợp tác trong dạy học môn GDCD lớp 10 ở Thành phố Thái Nguyên.....	92
3.2.1. Giải pháp đối với cấp quản lý nhà trường THPT trên địa bàn Thành phố Thái Nguyên	92
3.2.2. Giải pháp đối với tổ/nhóm chuyên môn và giáo viên dạy môn GCDC.....	94
3.2.3. Giải pháp đối với học sinh.....	97
3.2.4. Giải pháp về cơ sở vật chất, trang thiết bị dạy học phục vụ cho đổi mới các PPDH trong đó có DH hợp tác nhóm	98
KẾT LUẬN CHƯƠNG 3	99
KẾT LUẬN	100
TÀI LIỆU THAM KHẢO	101
PHỤ LỤC	

DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT

NXB	: Nhà xuất bản
SGK	: Sách giáo khoa
GV	: Giáo viên
HS	: Học sinh
DHHT	: Dạy học hợp tác
TLN	: Thảo luận nhóm
KHTN	: Khoa học tự nhiên
KHXH	: Khoa học xã hội
PGS	: Phó giáo sư
TS	: Tiến sĩ
Th s	: Thạc sĩ
THCS	: Trung học cơ sở
THPT	: Trung học phổ thông
Tr	: Trang
TN	: Thực nghiệm
ĐC	: Đối chứng

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 2.1. Quy mô phát triển số lượng học sinh ở một số trường THPT trên địa bàn Thành phố Thái Nguyên giai đoạn 2010 - 2015.....	43
Bảng 2.2. Số lượng GV ở các trường THPT trên địa bàn Thành phố Thái Nguyên.....	44
Bảng 2.3. Các lớp tham gia thực nghiệm.	45
Bảng 2.4. So sánh điểm kiểm tra chất lượng học kỳ I môn GDCD giữa lớp TN và ĐC ở trường THPT Lương Ngọc Quyên	45
Bảng 2.5. So sánh điểm kiểm tra chất lượng học kỳ I môn GDCD giữa lớp TN và ĐC ở trường THPT Ngô Quyền.....	46
Bảng 2.6. So sánh điểm kiểm tra chất lượng học kỳ I môn GDCD giữa lớp TN và ĐC ở trường THPT Đồng Hỷ.....	46
Bảng 2.7. Số lượng GV dạy môn GDCD ở một số trường THPT trong Thành phố Thái Nguyên	47
Bảng 2.8. Điểm kiểm tra 1 tiết của lớp TN và ĐC trường THPT Lương Ngọc Quyên ...	68
Bảng 2.9. Điểm thi học kỳ 2 của lớp TN và ĐC trường THPT Lương Ngọc Quyên	69
Bảng 2.10. Điểm kiểm tra 1 tiết của lớp TN và ĐC trường THPT Ngô Quyền.....	69
Bảng 2.11. Điểm thi học kỳ 2 của lớp TN và ĐC trường THPT Ngô Quyền.....	69
Bảng 2.12. Điểm kiểm tra 1 tiết của lớp TN và ĐC ở trường THPT Đồng Hỷ	70
Bảng 2.13. Điểm thi HK II của lớp TN và ĐC ở trường THPT Đồng Hỷ.....	70
Bảng 2.14. Điểm kiểm tra 15 phút bài số 1 của lớp TN và ĐC ở trường THPT Thái Nguyên.....	70
Bảng 2.15. Điểm kiểm tra 15 phút bài số 2 của lớp TN và ĐC ở trường THPT Thái Nguyên	71

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Bước sang giai đoạn mới, Việt Nam đang đứng trước những cơ hội và thách thức lớn: quá trình đẩy mạnh CNH, HĐH để nước ta cơ bản trở thành nước công nghiệp theo hướng tiên tiến, hiện đại; chuyển đổi mô hình tăng trưởng từ chiều rộng sang đẩy mạnh phát triển theo chiều sâu dựa vào tri thức, khoa học và công nghệ; nâng cao năng lực hợp tác, cạnh tranh quốc gia trong bối cảnh phát triển kinh tế thị trường và hội nhập quốc tế ngày càng sâu rộng hơn; bảo vệ toàn vẹn lãnh thổ, độc lập, chủ quyền và an ninh quốc gia... Những vấn đề này đã và đang đặt ra những yêu cầu, những nội dung mới về giáo dục, đào tạo nguồn lực con người ở nước ta hiện nay. Với nghĩa đó, việc thay đổi toàn diện nền giáo dục là yêu cầu cơ bản cần phải được tiến hành đồng bộ và có hệ thống.

Trong các cấp bậc học hiện nay ở Việt Nam, bậc học trung học phổ thông được coi là cấp học quan trọng, quyết định việc hình thành tri thức và nhân cách đạo đức cho người học. Là cấp bậc tập dượt quan trọng để người học bước vào ngưỡng cửa cuộc sống với tư cách là công dân có giá trị toàn cầu. Nhưng, cũng giống như các cấp bậc khác, giáo dục phổ thông ở nước ta hiện tại còn bộc lộ nhiều điểm yếu, bất cập chưa được khắc phục: nội dung, chương trình, phương pháp giáo dục còn lạc hậu, chậm đổi mới, chưa gắn với hiện đại hóa, chưa phù hợp với đời sống xã hội và lao động nghề nghiệp. Chương trình giáo dục chưa thực sự phát huy tính sáng tạo cũng như năng lực thực hành của học sinh. Nhiều chuyên gia giáo dục đã đánh giá, chất lượng giáo dục phổ thông của chúng ta hiện nay đang bị buông lỏng, giảm sút ở nhiều mặt, nhất là giáo dục đạo đức, lối sống. Nền giáo dục mới chỉ quan tâm nhiều đến dạy “chữ”, chưa chú trọng đến dạy “người”... Đây là thực trạng báo động về chất lượng nguồn nhân lực ở Việt Nam.

Để khắc phục được những hạn chế trên cần phải coi trọng tất cả các môn trong chương trình giáo dục phổ thông trong đó có môn GDCD. Bởi lẽ, GDCD là môn học không chỉ cung cấp năng lực, phẩm chất chính trị, đạo đức, lối sống cho người học mà còn giúp cho học sinh có những năng lực khác như chia sẻ, hợp tác, thấu hiểu... để họ có thể trở thành công dân toàn cầu.